

‘Als je geen hulp durft te vragen, kan het snel gaan’

Voormalig goederentermijnhandelaar en importspecialist Gerard van der Zandt sliep vier jaar op straat

René Bogaarts
Amsterdam

Gerard van der Zandt (65), jurist en fiscaal-econoom, was een geslaagde goederentermijnhandelaar die het zich kon veroorloven vier jaar lang niet te werken om in Frankrijk voor zijn drie dochters te zorgen. Daarna boekte hij weer succes als expert op het gebied van Europese belastingen. Maar toen hij op 16 juni 2005 op het Centraal Station van Den Haag arriveerde, had hij niets anders dan een tasje met wat spulletjes. 's Avonds sliep hij voor het eerst op straat. 'Als je sociale netwerk weg is en je geen hulp durft te vragen, kan het snel gaan.' Hij vervolgt: 'Als kind bewonderde ik de Heilige Franciscus, die op straat leefde en met de vogels praatte. Ik had een plaatje van hem boven mijn bed hangen', grinnikt Van der Zandt, 'maar dit had ik nooit durven voorspellen'.

'Op mijn 16de ging ik economie studeren in Tilburg, precies zoals mijn vader dat had uitgestippeld. Hij was accountant en ik moest zijn zaak overnemen. Toen ik 18 werd, gaf hij me honderd gulden omdat ik nooit had gerookt. De dag erop vertrok ik naar Parijs, waar de studentenopstand van mei 1968 op uitbarsten stond. Drank, drugs en seks, ik deed overal aan mee. Een paar maanden later ging ik andragogie studeren in Amsterdam. Mijn vader maakte twee jaar lang elke maand geld over, maar dat stortte ik terug.'

Na een tijdje doet Van der Zandt er rechten bij, en daarna ook weer economie. Hij krijgt een administratief baantje bij de Compagnie Commerciale Hollando-Africaine, dat in cacao en koffie handelt. Binnen de kortste keren zit hij met zijn lange haar en spijkerbroek tussen 'de grijze broeken en blauwe blazers' op de handelsafdeling. Er wordt cocaïne gebruikt en Van der Zandt snuift vrolijk mee. 'Je kunt er waanzinnig van werken', zegt hij. In 1975 besluit het bedrijf een bijkantoor in Parijs te openen en zegt zijn baas dat Van der Zandt dat gaat doen. Hij zegt 'ja', en vertrekt met zijn vriendin en zijn dochtertje. 'We hadden, achteraf gezien, geen goede afspraken gemaakt. Ik ging óp in mijn werk, maar Parijs beviel mijn vriendin niet. Na zes jaar ging ze terug.'

Van der Zandt blijft met hun drie dochters achter in Parijs, zegt zijn baas op, verkoopt zijn in het bedrijf opgebouwde belang en koopt een huis op het Franse platteland. 'Ik deed niks, nou ja, ik zorgde voor de kinderen', zegt hij. 'Ik dacht eerst nog naïef dat mijn vriendin terug zou komen. Dat deed ze niet. Ze raakte aan de heroïne en overleed in 2004.' Na drie jaar volgt Van der Zandt een postdoctorale opleiding Europees fiscaal recht, en via zijn oude Parijse contacten weet hij een gunstige deal af te sluiten voor een Japanse multinational die problemen heeft met invoerrechten en btw. Het is 1985, Van der Zandt is terug. Niet snel daarna sluit hij zich aan bij een gerenommeerde maatschap.

Van der Zandt bleek een Spaanse dochter te hebben. 'Op het vliegveld in Barcelona vloog dat meisje me om de nek.' FOTO: MARK HORN VOOR HET FD

Parijs

'Drank, drugs en seks, ik deed overal aan mee'

Handelshuis

Er wordt cocaïne gebruikt en hij snuift vrolijk mee

Noodkreet

Hij slaat een winkelruit in om meegenomen te worden naar het politiebureau

'Ik had de laatste jaren nauwelijks cocaïne gebruikt, maar toen ik begin 1987 iemand coke zag roken, wilde ik dat ook weleens proberen. Ik had ervaring met snuiven, maar dit was echt anders. Na één teug was het: Pats! Een week later deed ik het weer en voor ik het wist, moest ik twee, drie keer per dag aan het gas. In september van dat jaar ging ik naar een kliniek in Groningen, waar ik cold turkey ben afgekickt. Daarna ging ik weer gewoon door met werken. Mijn secretaresse had de kinderen opgevangen en ik was goed verzekerd.' In 1990 gaat het nog een keer mis, maar ook dan slaagt hij erin af te kicken. Deze keer voorgoed.

Terug in Frankrijk merkt hij pas na een tijdje dat zijn jongste dochter, dan 18 jaar, heroïneverslaafd is. 'Je denkt dat het je eigen kind niet zal overkomen, zo dom! En ik zie het bij iedereen, maar bij haar niet. Waarschijnlijk zat ze al een jaar of twee aan de heroïne. In 1999 zijn we terug naar Nederland gekomen. Zij ging naar dezelfde kliniek als ik en zat op het Luzac. Het leek goed te gaan, totdat ze weg liep. Ik wist dat ze in Frankrijk ook al in de prostitutie zat en heb stad en land afgereden. Toen ik hoorde dat ze was opgenomen in een ziekenhuis in

Antwerpen ben ik er meteen heengerezen', zegt hij en het praten valt hem ineens zwaar. 'Twee uur later was ze dood.'

'Zes weken later werd ik gebeld door de Spaanse ambassade. Ze zeiden dat ik nóg een dochter had. Ze toonden een foto van de moeder, die kort daarvoor overleden was. Daar had ik inderdaad een korte verhouding mee gehad. Op het vliegveld in Barcelona vloog dat meisje me om mijn nek. Ik heb nooit getwijfeld. Een bloedproef wees later uit dat ze inderdaad mijn dochter was. Ik heb haar studie aan Nyenrode betaald.' Intussen krijgt Van der Zandt prostaatkanker, met uitzaaiingen in de lymfeklieren. Hij wordt opgegeven, maar herstelt na een experimentele behandeling in België. Wel moet hij, inmiddels in de WAO-land, alles zelf betalen.

Op straat

Als zijn Spaanse dochter weer terug gaat, verdwijnt het laatste restje van zijn sociale netwerk en gaat het echt mis. 'Ik had niet kunnen rouwen om de dood van mijn dochter. Met Oud en Nieuw 2003/2004 zat ik in Frankrijk, miste ik een keuring van het GAK en werd mijn uitkering stopgezet. Ik had er toch al een hekel aan en ging er niet achteraan. Mijn

moeder leefde nog, maar ik durfde haar hulp niet in te roepen, dat gold ook voor mijn dochters met wie ik altijd goed contact heb gehouden. Toen ik mijn schulden niet meer kon betalen, leverde ik de sleutels van mijn appartement in Den Bosch bij de deurwaarder af en vertrok ik met een enkeltje naar Den Haag, waar ik niemand kende. Ik schaamde me.'

Vier jaar woont Van der Zandt op straat. 'Ik heb er de waarde van karton leren kennen, het houdt je warm', zegt hij. Als hij op een koude winteravond in 2009 een winkelruit inslaat om meegenomen te worden naar het politiebureau, wordt zijn noodkreet gehoord. Van der Zandt spant een rechtszaak aan tegen het GAK en wint. 'Ik kreeg € 180.000. Tienduizend gaf ik aan een van mijn dochters. Nadat deurwaarders de schulden hadden geïnd die voortvloeiden uit ziekenhuisopnamen, had ik nog € 8000 over. Van dat geld en een uitkering kon ik rondkomen, eerst woonde ik in een pensionnetje, later kreeg ik een appartementje. Sinds 2012 krijg ik pensioen uit een lijfrentepolis die ik tijdens mijn vette jaren had afgesloten.' Inmiddels krijgt hij ook AOW. Als vrijwilliger bij het bureau Straatjurist staat Van der Zandt tegenwoordig daklozen bij.